

TUOMAS MARKKINOILLA: TOM SLATERIN HAASTATTELU

Jokaisella ihmisellä on paikkansa maailmassa. Kotipaikka ja sen ympäristö ovat arkielämän näyttämöitä. Ne tarjoavat edellytykset sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhteisölle. Luomme paikkoihin hyvin henkilökohtaisia ja tunneperäisiä siteitä. Paikkojen merkitys syntyy siitä, kuinka käytämme niitä, ja näin ollen paikan tärkein arvo yksilölle on sen käyttöarvo. On vaikeaa kuvitella vakavampaa sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta, kuin se, että yhdeltä meistä viedään hänen paikkansa maailmassa esimerkiksi häätämällä hänet kodistaan, purkamalla se tai antamalla se toiselle.

Monille ihmisille heidän paikkansa maailmassa ei kuitenkaan ole pysyvä. Paikan (ts. maan) rahallinen vaihtoarvo nimittäin saattaa jyrätä sen yksilölle tarjoamat käyttöarvot. Mikäli maan käyttö jossain muussa tarkoituksessa kuin senhetkisen asukkaan kotipaikkana tarjoaa maan omistajalle paremman taloudellisen hyödyn (korkeamman maan koron), joutuu asukas pahimmassa tapauksessa vaihtamaan paikkaa. Marx aikanaan painotti eroa hyödykkeiden käyttöarvon ja vaihtoarvon välillä. Myöhemmin poliittiset taloustieteilijät kuten David Harvey (2008) tunnistivat tuotteistetun maan ja erityisesti kaupunkimaan erityisominaisuudet hyödykkeenä. Harvey näki juuri maan käyttö- ja vaihtoarvojen eroista syntyvän ristiriidan aiheuttavan sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta kaupungeissa.

Paikkoihin, esimerkiksi kaupunkeihin, liittyvät sosiaaliset epäoikeudenmukaisuudet eivät ole kadonneet minnekään uudella vuositu-
hannella, mutta niiden kriittistä tutkimusta tekevät harmillisen harvat. Yksi näistä harvoista on kaupunkitutkija Tom Slater. Slater on kaupunkimaantieteen apulaisprofessori Edin-

burghin yliopistossa. Hänen tutkimustensa aiheita ovat gentrifikaatio, syrjäyttäminen, alueiden eriarvoisuus ja stigmatisoituminen, köyhyys ja sosiaaliluokat. Slater tunnetaan myös politiikantutkimuksesta, jonka parissa hän on erityisesti perehtynyt hyvinvointireformeihin.

Gentrifikaatio tarkoittaa maksetun maankoron ja potentiaalisen korkeimman maankoron välisen eron tietoista umpeenkuomista. Neil Smith (1979) kuvasi eroa käsitteellä 'rent gap'. Rent gapin täyttämiseksi maan- ja kiinteistönomistajat muuttavat ja kehittävät maan käyttötarkoitusta ja edistävät toimintaa joka maksimoi maksettavan maankoron. Tunnetuimpia esimerkkejä ovat vanhojen työväenluokkaisten asuinalueiden keskiluokkaisuaminen ja vuokrien nousu. Monet poliitikot, ajatushautomot, journalistit ja tutkijat pitävät gentrifikaatiota luonnollisena ja hyödyllisenä, kaupunkia elävöittävässä prosessina. Tom Slaterin mukaan kyseessä on kuitenkin usein aggressiivinen, luokkaperusteinen kaupunkitilan kaappaus, joka aiheuttaa syrjäyttämistä, sillä luokkamuu-
tos ja vuokrien nousu ajavat pienituloiset ulos kodeistaan ja pois gentrifioituvista kaupunginosista. Gentrifikaation takia ihmiset menettävät paikkansa maailmassa. Slater on perehtynyt sekä gentrifikaation rakenteellisiin syihin eli pääomavirtoihin, maankoron maksimointiin ja maakaappauksiin että sen aiheuttamaan sosiaaliseen epäoikeudenmukaisuuteen.

Slater (2014a) kirjoittaa muun muassa tunnetun ranskalaisen sosiologi Loic Wacquantin kanssa eriarvoisuudesta ja 'edistyneestä marginaalisuudesta'¹ sekä alueiden stigmatisoinnista eli leimaantumisen. Tutkimuksissaan Edinburghista Slater (2014b) osoittaa,

kuinka alueellinen leimaaminen saattaa tulla osaksi kaupunkipolitiikkaa. Ylhäältä saneltu leima legitimoit kaupungin saneeraus- ja kehittämishankkeet, joilla taas saadaan aikaan kiinteistöjen arvonnousu ja luokkamuutos asuinalueilla. Kehittämisen- ja gentrifikaatiohankkeilla kaupungit väittävät parantavansa asuinalueita, mutta myös väistävät velvollisuutensa vastata todellisiin rakenteellisiin ongelmiin, jotka aiheuttavat alueellista eriarvoisuutta, edistynyttä marginaalisuutta ja kasautuvaa huono-osaisuutta.

Politiikan analyysistaan Slater (2014c) käyttää termiä 'agnostologia', tietämättömyyden tutkimus (kreikan *agnosis*, tietämättömyys). Viime aikoina hän on arvostellut brittihallituksen hyvinvointireformeja ja leikkauksipolitiikkaa. Hän väittää, että leikkauksia perustellaan uudentyypisellä pienituloisten ja vähäosaisten syyllistämällä ja leimaamisella. Slaterin mukaan pitäytymällä pelkkään sosiaalisten patologioiden (työttömyys, perheiden hajoaminen, antisosiaalinen käytös, riippuvuudet) osoittamiseen luodaan tietämättömyyttä ja tehdään näkymättömäksi vaihtoehtoiset keinot tarkastella köyhyyttä ja sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta, erityisesti niiden rakenteellisia syitä. Hyvinvointikeskustelussa oikeus ja tasa-arvo ovat jääneet taka-alalle. Niiden sijaan painottuvat moraalinen diskurssi sosiaalituella laiskottelijoista ja pienituloisten asuinalueilla pesivästä "köyhyyden kulttuurista". Köyhiä ja heidän asuinalueitaan syytetään köyhyydestä ja sosiaalisista ongelmista erityisesti oikeistolaisten ajatushautomoiden kirjoituksissa. Slater (2013) on huomannut tämän retoriikan pesiytyneen myös osaksi yhteiskuntatieteitä, ja hän on kritisoinut muun muassa niin kutsuttua naapurustoeffektitutkimusta siitä, että se toistaa syyttelevää retoriikkaa ja osallistuu marginaalisten ryhmien leimaamiseen.

Tom Slater vieraili Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden tohtoriohjelman järjestämässä vuotuisessa konferenssissa key note -puhujana joulukuussa 2015. Konferenssin ohessa kiertelin Slaterin kanssa Senaatintorilla Tuon-

maan markkinoilla maistelemassa jouluherkkuja. Keskustelimme skottiviskeistä ja hieman muustakin.

MH: Olet kirjoittanut Loretta Lees'n ja Elvin Wyllyn kanssa kirjan Gentrification (2008) sekä lukuisia artikkeleita aiheesta. Mikä sai sinut alun perin kiinnostumaan gentrifikaation tutkimisesta?

TS: Kiinnostukseni gentrifikaation tutkimiseen sai sytykkeensä kahdesta henkilökohdastaiteesta kokemuksesta vuosia sitten. Ensimmäinen on Englannista, ajalta jolloin asuin Lontoon Tootingissa huonetoiverini kanssa puolitoista vuotta 1990-luvun lopulla. 18 kuukauden aikana havaitsimme, kuinka naapurusto oli alkanut muuttua. Taloja saneerattiin, aluetta perusparannettiin ja kaduilla alkoi näkyä uusia kasvoja. Kuten arvata saattoi, eräänä päivänä vuokraisäntämme koputti ovelle ja kertoi päättäneensä myydä meille vuokraamansa asunnon, jonka myyntihinta oli hänen ilokseen kolminkertaistunut parin vuoden sisällä. Olin onnekaassa tilanteessa, sillä työssäkävynä ja vuokranmaksukykyisenä löysin uuden vuokra-asunnon nopeasti. Mutta jäin pohtimaan, mitä jos en olisi ollut niin onnekas? Mitäpä jos olisin asunut Tootingissa koko ikäni, rakentanut sosiaalisen verkoston ja kiintynyt alueeseen ja sen ihmisiin? Minkälainen olisi ollut kokemukseni, jos vuokran korotusten käydessä ylivoimaisiksi olisin tullut hädätyksi asunnostani ja joutunut jättämään kotini, naapurustoni ja ystäväni?

Toinen kokemukseni on Torontosta, jossa tein väitöskirjatutkimustani, ja tämä kokemus vaivaa minua vielä tänäkin päivänä. Haastattelin Kanadaan Tiibetistä pakolaisena saapunutta naista, joka asui pikkuruuisessa yksiosä miehensä ja kolmen lapsensa kanssa. Rakennus, jossa he asuivat, oli rapistunut, kostea ja kylmä. Vuokraisäntä oli uskomattoman aggressiivinen ja korotti vuokraa jatkuvasti. Nainen eli hädätöuhan alla ja vuokrankorotusten piinaamana hän oli joutunut hakemaan oikeusapua voidakseen jäädä asuntoon. Hänen

asuinolosuhteensa olivat kaiken kaikkiaan surkeat. Naivina jatko-opiskelijana kuuntelin naisen kertomusta tunnin mittaisen haastattelun ajan, minkä päätteeksi hän itki ja kysyi, ”voitko auttaa meitä?”. Nämä ovat tilanteita, joihin mitkään tutkimusmetodikurssit tai oppikirjat eivät valmista. Olin sanaton ja koin itseni täysin epäpäteväksi ja kyseenalaistin oman tutkimustyöni. Minähän sain naiselta informaatiota, joka auttaisi minua saamaan tohtorintutkinnon, mutta mitä hän oikein saisi minulta? En voinut muuta kuin luvata naiselle jatkavani tutkimuksiani ja pyrkiväni selvittämään, miksi hänelle ja monelle muulle tapahtuu näin. Nämä kokemukset ja muisto siitä, miltä minusta tuntui kun kuuntelin naisen kertomusta, motivoivat minua tutkimaan gentrifikaatiota ja pohtimaan mitä se merkitsee ihmisille, jotka kärsivät prosessista.

MH: Gentrifikaatiotutkimuksen tarpeellisuus on kyseenalaistettu viime vuosina. Gentrifikaatiota on havaittu joka maailmankolkassa ja ilmiö on osoitettu todelliseksi. Miksi ihmeessä sitä pitäisi vielä tutkia?

TS: Yksinkertainen vastaus tähän on, että ihmiset menettävät edelleen kotinsa. Jos tämä ei ole tarpeeksi hyvä syy, en tiedä mikä. Gentrifikaatiotutkimusta on kritisoitu kahdella turhauttavalla väittämällä. Ensimmäinen on joidenkin tutkijoiden, toimittajien ja ajatushautomoiden esittämä ajatus, että gentrifikaatio on positiivinen ilmiö, joka edistää talouskasvua, alueiden sosiaalista sekoittumista ja luo elinvoimaisia naapurustoja ja jota tulisi kritiikin sijasta tukea. Toinen väittäminen on, että käsitteestä gentrifikaatio on tullut liian väljä tai että sillä on liikaa poliittista painolastia, joten sitä ei tulisi käyttää.

Vastaväitteeni näihin molempiin on, että käsite luotiin nimenomaan, jotta voidaan kriittisesti tarkastella, mitä tapahtuu luokkamutosta läpikäyvän naapuruston ihmisille. Olen aina ollut vakuuttunut Neil Smithin argumentista, että kyseessä ei ole vain alueen

fyysinen muutos vaan luokkaperäinen kaupunkitilan haltuunotto. Gentrifikaatioissa on kyse voitontavoittelun ajamasta kaupunkitilan kaappaamisesta. Se tarkoittaa, että tavoitellaan kiinteistöistä, maasta ja liiketoiminnasta saatavia voittoja naapuruston tullessa muodikkaaksi. Gentrifikaatio on toimiva käsite, sillä mikäli maalaamme prosessista ruusuisen kuvan joillain muilla käsitteillä, on kysyttävä kenen intressejä silloin oikein ajamme? Gentrifikaation tutkimista on jatkettava, sillä osa ihmisistä päättyy aina kärsimään ja syrjäytetyiksi prosessin takia.

MH: Olet koulutukseltasi maantieteilijä. Kun ajattelen maantiedettä, ajattelen kartoitusta ja naapurustojen kuvailua. Kartoitusta ja kuvailua on kuitenkin tutkimuksissasi hyvin vähän.

TS: Minulla on maantiedettä kohtaan viharakkaussuhde. Suuri osa parhaasta lukemastani tutkimuskirjallisuudesta on maantieteilijöiden kirjoittamaa. Olen haltioitunut maantieteellisestä fokuksesta tilaan ja paikkaan sekä eri mittakaavoihin, aina paikallisesta globaaliin. Nämä fokukset nimittäin avaavat tärkeitä kysymyksiä tilaa ja paikkoja [kaupunkeja] muokkaavista voimista, kuten valtioista, taloudesta ja kapitalismista. Toisaalta maantiede on ajoittain kovin kaukana kaupunkien asukkaiden kärsimyksistä ja kamppailuista. Senpä takia, vaikka olenkin maantieteilijä koulutukseltani, pidän itseäni ensisijaisesti yhteiskuntatieteilijänä. Käytän tutkimuksissani hyödyksi eri perspektiivejä. Esimerkiksi marginaaliryhmiä koskevissa töissäni hyödynnän pitkälti kaupunkisosiologien kirjoituksia. Maantiede on hyvä ja innostava tieteenala esittää monipuolisia kysymyksiä, mutta sitä vaivaa ajoittain kapeakatseisuus ja vieraantuneisuus esimerkiksi kaupunkien eriarvoisuutta käsittelevistä kysymyksistä.

MH: Kaupunkisosiologiassa ja -maantieteessä ovat tällä hetkellä suosittuja tutkimukset, jotka selvittävät naapuruston vaikutuksia yksilöihin, esimerkiksi kuinka asuinaluetausta vaikuttaa

koulumenestykseen tai työllistymismahdollisuuksiin. Olet kritisoinut tätä ”naapurustoeffektitutkimukseksi” kutsumaasi tutkimussuuntaa. Mitä tarkoitat kirjoittaessasi, että naapurustoeffektit kääntyvät liian helposti ”peitellyksi luokkavihamielisyydeksi”?

TS: Turhautumiseni naapurustoeffektikirjallisuuteen johtuu kahdesta syystä. Ensinnäkin yhdysvaltalaisitutkijoiden keskuudessa on tavanomaista ajatella, että pienituloisten ja vähäosaisten ihmisten keskittyminen synnyttää jonkinlaisen ”köyhyyden kulttuurin”, käytösilmapiirin, jolle on ominaista vastuuttomuus, rikollisuus, koulutuksen epäonnistuminen, työelämästä pudottautuminen ja jengitoiminta. Mielestäni ”köyhyyden kulttuuri” on verhoiltu keino syyttää vähäosaisia köyhyydestään. 1960-luvulla alkusysäyksen saanut köyhyyden kulttuuri -ajattelu kehittyi 1980-luvulla niin sanotuksi alaluokkadiskurssiksi – pahimmanlaatuinen syyttelyn väline sekkin. Köyhyyden kulttuuri ja alakulttuuri ovat keinoja sivuuttaa ne yhteiskunnalliset voimat, jotka aiheuttavat työttömyyttä ja marginaalisuutta ja syyttää vähäosaisia ja heidän yhteisöjään heidän omista ongelmistaan. Naapurustoeffektit ovat aikamme jatkumoa tälle ylimieliselle trendille syytellä ihmisiä heidän köyhyydestään. Mutta jos asiaa oikein ajattelee, koko teorian logiikka on kaukaa haettu. Naapurustoeffektitutkijat väittävät, että se missä asut vaikuttaa mahdollisuuksiisi elämässä. Jos käänämme logiikan pääläelleen, päädyimme ajatukseen, että elämän mahdollisuutesi vaikuttavat siihen, missä asut. Tämänhän me tiedämme jo kaupunkitutkimuksen klassikkojen asuntomarkkinoiden eriytymistutkimuksista. Naapurustoeffekteinä ymmärretyt asiat ovat todellisuudessa valtion toiminnan tilallisia vaikutuksia. Esimerkiksi eiväthän erilaiset oppimistulokset ole eri naapurustojen ominaisuuksia, vaan ne ovat seurauksia niistä periaatteista, joiden mukaan koulutukseen ja kouluihin satsataan eri puolilla kaupunkia.

Toiseksi eurooppalaisilla kaupunkitutkijoilla on erikoinen taipumus olettaa ja pitää itses-

tään selvänä, että naapurustoeffektit ovat ole-massa. Heillä on käytössään valtavat tilastolliset aineistot, joilla he sitten pyrkivät testaamaan olettamuksensa, että naapurusto vaikuttaa yksilöiden mahdollisuuksiin. Kuitenkin poikkeuksetta heidän tutkimustuloksensa on, että naapurustoeffektia ei ollut tai että se oli heikko ja tarvitaan lisää ja parempia aineistoja. Tämän jälkeen he kirjoittavat lisää artikkeleita, joissa sanotaan aivan sama uudestaan, minkä jälkeen he kirjoittavat vielä lisää artikkeleita. Heillä on siis lähestulkoon fanaattinen tarve todistaa naapurustoeffektien olemassaolo. Monet erinomaiset tutkijat ja ajattelijat, kaupunkitutkimuksen tämän hetken kirkkaimmat mielet, ovat juuttuneet tähän tautologiseen naapurustoeffektityhjiöön. Ja ainut syy, jonka olen keksinyt tälle juuttumiselle, on naapurustoeffektitutkimusle suunnattu runsas rahoitus. Sen kysymyksenasettelu ja köyhien syyttely ovat poliittisesti turvallisia hallituksille, jotka rahoituksesta pitkälti päättävät. Naapurustoeffektitutkimus ei kyseenalaista eikä ravistele, joten sen rahoittaminen on turvallista. Tällainen tieteen välineellistäminen on surullista katseltavaa.

MH: Viittaat töissäsi usein klassikkoajattelijoiden kuten Engelsin, Marxin, David Harveyn ja Neil Smithin teksteihin. Itse näitä tekstejä käytäessäni minulle on kerrottu niiden ja niissä esitettyjen teorioiden ”elähtäneen” ja ”vanhentuneen” ja kehoitettu käyttämään ja testaamaan tuoreempia teorioita. Mitä ajattelet tästä kritiikistä?

TS: En ole eri mieltä siitä, että meidän tulee jatkuvasti ottaa teoreettisia ja käsitteellisiä edistysaskeleita. Yhteiskuntatieteilijöinä meidän on tietenkin aina pohdittava sitä, mitkä ovat parhaat käsitteelliset ja teoreettiset työkalut, joiden avulla pyrkii ymmärtämään uusia asioita. Käsitteet ja teoriat on luotu meidän työkaluiksemme. Voimme muokata ja kehitteä niitä. Mikäli ne auttavat näkemään jotakin, jota emme aluksi nähneet, jatkamme niiden käyttämistä. Olen kuitenkin perusteellisesti eri mieltä näiden kritiikoiden kanssa väitteestä,

että vain koska teoria on vanha, se pitäisi hylätä. Tämä on mahdollisimman epäintellektuellinen kanta. Se että elämme vuotta 2015 ei todellakaan tarkoita, etteikö esimerkiksi vuonna 1975 kehitetty teoria kaupungistumisesta voisi selittää historiallista hetkeämme. Olin hiljattain konferenssissa jossa perehdyimme Engelsin asutuskysymykseen nykypäivän valossa. Konferenssin yksi johtopäätös oli, että jokainen keskusteluihin osallistunut oli havainnut Engelsin oivallusten ajankohtaisuuden, ei vain koskien asutuskysymystä, vaan kaupungistumista yleensä. Eräskin tutkija – joka ei todellakaan ole marxilainen kaupunkiteoreetikko ja jolla muuten ei varmasti olisi intressiä Engelsin politiikkaan – löysi silti Engelsin vuoden 1872 pamfletista valtavasti selitysvoimaa sen suhteen, mitä Dubaissa tapahtuu tänään.

MH: Olet kritisoinut nykyisiä kaupunkitutkijoita, jotka nojaavat kaupunkitutkimuksen chicagolaisen klassikkokoulukunnan kirjoituksiin. Eriytyisesti Chicagon poikien ajatukset kuluttajanvapauden ja asumispreferenssien vaikuttavuudesta kaupunkien kehitykseen saavat karvasi pystyyn.

TS: Niin, se on ollut dominoiva ajattelutapa kaupunkitutkimuksessa viimeiset sata vuotta. Ja ikävä kyllä uusklassisesta talousteoriasta on tullut kaupunkipolitiikkaa. Jos lähtisin purkamaan tämän lähestymistavan ongelmia, olisimme täällä koko päivän. Ensimmäinen keskeinen ongelma on jo oletamus, että ihmiset ovat asuntomarkkinoilla rationaalisia toimijoita. Chicagon koulukunnan asumispreferenssijattelu olettaa, että ihmiset ovat rationaalisia olentoja jotka kyllä löytävät keinon asua alueilla, joihin heillä ei ole oikeasti varaa. Se ei ota lainkaan huomioon, että asumispreferenssit eivät ole luonnollinen asia. Se ei huomioi elämän mahdollisuuksien epätasaisista jakautumista väestön kesken. Uusklassinen taloustiede ei huomioi kysymystä siitä, miksi yhdellä on enemmän varallisuutta kulutettavana asumiseen kuin toisella. Tämä on sen toinen vakava ongelma: hyväksyessään eriarvoisuuden

ja tuloerot itsestään selvyynä ja jonkinlaisena luonnonlakina, se tulee vain vahvistaneeksi eriarvoisuutta. Se ei kutsu refleктоimaan, miksi yksi voi asua aidatussa yhteisössä esikaupunkialueella, kun taas toisen on asuttava perheensä kanssa saataisessa yksiossossa jossain kaupungin periferiassa. Chicagon koulukunnan lähestymistapa vain ottaa eriarvoisuudet luonnollisina ja väistämättöminä. On runsaasti tutkimustuloksia siitä, että tällainen yhteiskunnallinen eriarvoisuus ei ole pelkästään huono asia sosiaalisen portaikon alaportailta seisoskeleille, vaan myös yläportailta seisoville. Yhteiskunnallinen eriarvoisuus ei ole edes eliittien intressien mukaista. Jos meillä on kaupunki, jonka asuntomarkkinat ovat kovin poissulkevat, missä asuvat ne ihmiset jotka siivoavat yritysten konttorirakennusten vessat? Tämä nähdään parhaillaan Lontoossa, jossa asumisen hinta on karannut niin korkeaksi, että kaupungissa työkentelevien ihmisten ei ole varaa asua siellä.

MH: Kuten sanoit, uusklassisesta talousteoriasta on tullut kaupunkipolitiikkaa. Useat kaupunkitutkijat eivät kuitenkaan tunnu kyseenalaistavan nykyistä toimintamallia. Tutkijoita kehoitetaan jatkuvasti popularisoimaan tuloksiaan ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, silti esimerkiksi kaupunkien eriytymiskysymyksissä ei päästä preferenssijattelusta pidemmälle. Mistä luulet tämän johtuvan?

TS: Minulla ei ole mitään ongelmaa sen kanssa, että tutkijat osallistuvat keskusteluun ja pyrkivät tutkimustulostensa ja asiantuntijuutensa nojalla vaikuttamaan päätöksentekoon ja tekevät politiikkasuosituksia. Mielestäni tästä tulee kuitenkin ongelma siinä vaiheessa, kun tutkija ei saa kysyä omia kysymyksiään. Tunnuksmerkillisesti ja syvimmiltään yhteiskuntatieteilijä on henkilö, joka kysyy omia kysymyksiään. Tämä oikeus omien kysymysten esittämiseen on luovuttamaton. Meidän on oltava vapaita kehittämään omat käsitteemme ja kategoriamme. Mikäli tällaista vapautta ei suoda, tutkimuksesta tulee propagandaa. Jos

sallimme politiikan ohjata tutkimusta, kun asian pitäisi olla toisin päin, meistä tulee poliittisten järjestelmien orjia.

Ikävä kyllä viime vuosina olen nähnyt tilanteen kääntyvän juuri tähän. Vaikuttamisesta innostuneet tutkijat päätyvät projekteihin, joissa he vastaavatkin työnantajan esittämiin kysymyksiin. Olen käyttänyt tästä ilmaisua ”decision based evidence making”. Labour-hallituksen aikana vuosina 1997–2010 niin sanottu ”evidence based decision making” oli suuressa huudossa ja ilmaisuni leikittelee tietenkin tällä. Olin noihin aikoihin töissä Bristolin yliopistolla, politiikan tutkimuksen laitoksella. Huomasin, että monet kollegoistani olivat täysin lamaantuneita projektien asettamien kehysten takia. He olivat suoraan päätöksentekijöiden palveluksessa ja tutkimusprojektit vain osoittaisivat, mitä päättäjät halusivat kuulla. Tällaista toimintaa on nyt aivan liikaa, ja se vaivaa minua suunnattomasti. En kuitenkaan syyttäisi yksittäisiä rahoituspainneiden alla työskenteleviä tutkijoita. Yliopistot ovat toiminnassaan niin uusliberalisoituneita, että tutkimusapurahan saamisesta on tullut tieteellisen saavutuksen ylin tunnustus, vain koska se tuo rahaa instituutiolle. Uralla etenemistä ohjaa vain se, kuinka paljon rahoitusta pystyt osoittamaan saaneesi siihen asti. Eli jos tutkimusrahaa on tarjolla projekteissa, ihmiset hakeutuvat niihin, vaikka eivät saisikaan kysyä omia kysymyksiään, ihan vai sen takia, että pääsevät urallaan eteenpäin.

MH: Osallistut itse usein myös julkiseen keskusteluun. Kirjoituksesi ovat akateemisesti ansioituneita, mutta samalla kanta-aottavia. Kommentoit usein esimerkiksi poliittista retoriikkaa ja avaavat sen merkityksiä. Robkenen sanoa, että kirjoituksesi liikkuvat jossain tutkimuksen ja aktivismin välimaastossa. Mitkä ovat mielestäsi avaintekijöitä, kun halutaan yhdistää ankaran täsmällinen tutkimus ja akateeminen kirjoittaminen yhteiskunnalliseen aktivismiin?

TS: Tämä on todella vaikea kysymys, enkä mielestäni ole vielä saavuttanut aktivismin ja akateemisen kirjoittamisen täydellistä yhdistelmää töissäni. Usein kyllä tunnen itseni enemmän akateemikoksi kuin aktivistiksi. Aivan ensimmäinen tehtävä tutkijalle, joka haluaa vaikuttaa, on paljastaa epäkohdat. On lisättävä ymmärrystä siitä, miksi asiat ovat niin monilla niin huonosti. Tämä ei ole mitenkään helppo tehtävä, sillä työskentelemme usein hyvin kompleksisten ideoiden parissa ja käyttämämme käsitteet avautuvat vaikeasti ulkopuolisille. Niinpä seuraava tehtävä onkin todella miettiä sitä, mihin ja kenelle kirjoittamme. Suurin osa tutkijoista tyyty kirjoittamaan akateemisiin julkaisuihin, ja siinä ei todellakaan ole mitään väärää. Pidän siitä itekin, se on tiedemaailman sisäistä keskustelua, toisilta oppimista ja osallistumista yhteisen tietomäärän kasvattamiseen. Mutta viime vuosina olen pyrkinyt julkaisemaan kirjoituksiani myös helposti lähestyttävillä alustoilla verkossa ja lehdistä kommentaareina. Luulen, että kirjoittamalla alustoille, jotka eivät ole maksumuurin takana, ajatukseni saavuttavat myös laajemman yleisön. Tästä aiheesta keskusteltaessa on aina mainittava myös opettaminen. Niin Bristolin yliopistossa, jossa aiemmin työskentelin, kuin nykyisessä työpaikassani Edinburghin yliopistolla, suuri osa opiskelijoista tulee todella etuoikeutetuista olosuhteista. Monille heistä ajatus siitä, että maailma ei ehkä olekaan aivan niin ruusuinen paikka kuin he kuvittelevat, on kovin uusi. Heille sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden ja kärsimyksen määrä maailmassa saattaa olla uusi asia. On aktivismin piiriin kuuluva tehtävä herättää nuorissa ihmisissä halu asioiden ymmärtämiseen, poliittisten valintojen kyseenalaistamiseen ja vaihtoehtojen miettimiseen. En tiedä olenko aktivisti, mutta tiedän, että opettaminen antaa minulle mahdollisuuden vaikuttaa.

— MIKA HYÖTYLÄINEN

VIITTEET

1. 'Edistynyt marginaalisuus' (eng. advanced marginality) on Loic Wacquantin (2008) teoksessaan *Urban Outcasts* esittämä käsi-

KIRJALLISUUS

- Engels, F. (1872/1975). *The Housing Question*. Moscow. Progress publishers.
- Harvey, D. (2009). *Social Justice and the City*. Georgia. University of Georgia Press.
- Kallin, H., & Slater, T. (2014b). Activating territorial stigma: gentrifying marginality on Edinburgh's periphery. *Environment and Planning A*, 46(6), 1351–1368.
- Lees, L., Slater, T. & Wylie, E. (2008). *Gentrification*. New York. Routledge.
- Slater, T. (2014c). The myth of "Broken Britain": welfare reform and the production of ignorance. *Antipode*,

te. Tällä hän tarkoittaa työmarkkinoiden pirstoutumisen, prekaariuden, kasvavien tuloerojen ja vetäytyvän hyvinvointivaltion luomaa, tilallisesti keskittyvää köyhyyttä ja vähäosaisuutta.

46(4), 948–969.

- Slater, T. (2013). Your life chances affect where you live: A critique of the 'cottage industry' of neighbourhood effects research. *International Journal of Urban and Regional Research*, 37(2), 367–387.
- Smith, N. (1979). Toward a theory of gentrification a back to the city movement by capital, not people. *Journal of the American Planning Association*, 45(4), 538–548.
- Wacquant, L. (2008). *Urban Outcasts*. Cambridge. Polity.
- Wacquant, L., Slater, T., & Pereira, V. B. (2014a). Territorial stigmatization in action. *Environment and Planning A*, 46(6), 1270–1280.